

Oponentský posudek bakalářské práce Jany Švecové s názvem Vazba mezi dominancí a osobnostními rysy u sociálně a soliterně žijících druhů.

Předložená bakalářská práce zpracovává potenciálně zajímavé a v literatuře hojně řešené téma a to vztah mezi postavením jedince v sociální hierarchii a jeho osobnostními charakteristikami. Práci hodnotím již podruhé a tak mohu zhodnotit nejen obsah ale i pokrok, který studentka učinila. Práce nepochybně zaznamenala několik vylepšení, například vynechání problematické mnohorozměrné analýzy, nebo uvedení informací jak se v práci na jednotlivých místech postupovalo. Některé staré problémy přetrvaly a objevily se i problémy nové.

Již v předešlém posudku jsem navrhovala taxonomické zúžení tématu práce, ke kterému ale nedošlo. Nesouhlasím totiž s autorkou, která píše, že studií na uvedené téma je málo (str.28). Naopak je jich poměrně hodně. Právě užší taxonomické vymezení by umožnilo studentce skutečně projít reprezentativní množství literatury a k problematice se následně nějak vyjádřit. Důvodem proč se autorce nepodařilo najít větší množství článků je způsob vyhledávání literatury, který poodhaluje na str.12. Použití poměrně nestandardního pojmu Social post a naopak nepoužití standardních pojmů Dominance a Rank jistě vedlo k tomu, že řada studií nebyla zahrnuta. Ostatně i pouhé projití seznamu literatury ve vybraných článcích by autorku navedlo na řadu dalších studií. **Podle čeho tedy autorka při výběru literatury postupovala?** Práce tak zůstává velmi selektivním a náhodným výběrem publikovaných prací, který neumožňuje udělat literaturou podpořené závěry či shrnutí.

Představení dvou hlavních konceptů, tedy osobnosti a hierarchii, na kterých práce stojí, bylo v minulé verzi věnováno poměrně málo prostoru. V aktuální verzi došlo k výraznému obohacení těchto pasáží. Byla také přidána kapitola Dominance, která měla zřejmě za cíl představit dominanci (či v češtině asi lépe dominantnost) jako osobnostní rys. Tento cíl se ale úplně splnit nepodařilo. Text obsahuje řadu nejasných formulací, u kterých není jasné, co tím autorka myslí nebo jak k nim došla. Například: „Vazby na osobnostní rysy mohou být tedy různorodější u zvířat než u člověka.“ nebo „Výsledkem interakcí je sociální pořádek či sociální hierarchie, což znamená systém podle dominantnosti.“. **Můžete je okomentovat?**

Následující kapitola o metodách stanovení sociální hierarchie je založena hlavně na jednom článku (Boyd a Silk, 1983) dle kterého mají dominanci vystihovat tři vlastnosti, uvedené jsou ovšem pouze dvě. Kapitola 1.1.1. Metody hodnocení osobnosti obsahuje pouze jedinou citaci a to Lantová et al. 2012, uvedená práce se ale obecně metodám hodnocení nevěnuje a nejsou v ní ani uvedené informace obsažené v této kapitole. Proč je zde tedy práce citována? Podobně v kapitole 1.1.2.1. jako příklad studie řešící shy-bold u primátů je uvedena studie Reale et al 2000 která se týká ovce tlustorohé.

Oproti předešlé verzi jsou studie v hlavní části diplomové práce uspořádané taxonomicky. Tato změna je pozitivní, nějaké uspořádání je lepší než žádné. Nicméně kapitola a její podkapitoly opět postrádají nějaký úvod či závěr, shrnutí poskytovaných informací. Čtenář je tak vystaven jen seznamu prací s popisem jejich výsledků a to ne vždy přehledným. Ilustrovat to lze na příkladu kapitoly 2.3.3. Šelmy, která obsahuje tři studie o kočkách domácích. Jedna ze studií má z hlediska tématu práce velmi odlišné výsledky, ale v kapitole samotné nenajdeme sebemenší pokus o vysvětlení těchto rozporuplných výsledků.

Další šanci na shrnutí poznatků by mohly představovat například odpovědi na samotné cíle práce. Zde najdeme dva možné okruhy studií: a) práce, které zkoumaly obecný vztah mezi osobnostními rysy a postavením v sociální hierarchii a b) práce, které se zajímaly o kauzální vztah mezi těmito dvěma proměnnými (těch druhých je méně). Přesto, že se dokonce práce obojího typu do výběru dostaly,

nejsou v práci uvedené shrnující odpovědi na tyto dvě odlišné otázky. **Dokázala byste zformulovat tyto odpovědi?**

Práce má dvě hypotézy: 1) U sociálních druhů existuje souvislost mezi postavením a osobností. 2) U solitérních druhů není souvislost mezi postavením a osobností. Tyto hypotézy odkazují k práci Bergmuller a Taborsky 2010, která ale není v samotné práci dostatečně představena. **Co autorku na základě tohoto článku k formulaci hypotéz vedlo?**

Kapitola 1.1.2. Osobnostní rysy, obsahuje popis tři konceptů popisu osobnosti a to shy-bold, reactive-proactive a slow-fast. Chybí však nějaké shrnutí zda jsou si tyto koncepty v něčem podobné nebo jak se k sobě mají.

V závěrečné shrnutí chybí zohlednění rozdílu v počtu studií a počtu druhů. Například je zde uvedeno, že 4 studie se věnují solitérním druhům, nicméně tři z toho jsou o kočce domácí. Závěr ohledně úvodních dvou hypotéz je tedy založen na velmi malém počtu (4 studií, 2 druhů) solitérních zvířat a je těžké ho zobecnit. Malý počet studií může být někdy i realitou oboru (netýká se ale tématu této práce) nicméně je nutné na to v textu nějak reagovat, tedy objasnit čtenáři, že je si autorka tohoto problému vědomá, což v práci chybí, stejně jako jakákoliv zmínka o dalších možných problematických aspektech.

Na závěr mohu tedy jen shrnout, že práce stále trpí řadou nedostatků jako je široce vymezené téma, náhodný výběr publikovaných prací, velmi malá schopnost syntézy poznatků. Krom toho práce nadále obsahuje řadu nesrozumitelných či nepřesných formulací v textu.

I přes uvedené připomínky a komentáře práci doporučuji k obhajobě.

V Českých Budějovicích 11.5. 2017

Martina Konečná, Ph.D.